

1. Referentie

Referentie	Maes, F., Vandenberghe, R., & Ghesquière, P. (1998). Aanpassingsklas nieuwe stijl? <i>Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid</i> , 1997-1998, (3-4), 177-194.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit onderzoek bekijken de auteurs het functioneren van de aanpassingsklas in kader van het diagnosticerend en remediërend vermogen van een school. De onderzoekers gebruiken hiervoor een 'mixed-method' werkwijze. De onderzoekers interpreteren de resultaten van deze 'mixed-method' studie vanuit een structureel-functioneel en een individueel-cultureel perspectief.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Aanpassingsklas, diagnosticeren, onderwijsleerproblemen, taakleerkracht,(zorg aan) kinderen met speciale noden

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Frederik Maes & Roland Vandenberghe Centrum voor Onderwijsbeleid en – vernieuwing Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Vesaliusstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32 62 05 Fax: 016/ 32 62 11 http://www.psy.kuleuven.ac.be/cobv/ Pol Ghesquière Afdeling Orthopedagogiek Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Vesaliusstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32 62 04 Fax: 016/ 32 59 33 http://www.psy.kuleuven.ac.be/ortho/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Presteren scholen met een aanpassingsklas significant beter op een vragenlijst die de zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen nagaat dan scholen zonder aanpassingsklas? Geeft een aanpassingsklas een meerwaarde aan het diagnosticerend en remediërend vermogen van een school? En wat is hierbij het belang van de werking en inschakeling in het schoolgebeuren?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	'Mixed method' onderzoek (combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden), eerst schriftelijk, nadien mondeling; vragenlijsten en semi-gestructureerde interviews. Gesloten antwoordmogelijkheden bij de vragenlijst, open antwoordmogelijkheden bij het interview.
Onderzochte groep	Alle vragenlijsten werden afgenomen van een representatieve steekproef (qua grootte, geografische spreiding, onderwijsnet en opleidingsniveau) van 104 lagere scholen. De respondenten zijn de klasleerkrachten. Gezien de eerste vragenlijst het diagnosticerend en remediërend vermogen van lagere scholen nagaat, worden de individuele scores evenwel geaggregeerd op schoolniveau. Voorwaarde hiervoor is dat minstens 50% van de leerkrachten hun vragenlijst ingevuld hadden en dat het schoolhoofd zijn/haar vragenlijst met achtergrondgegevens had ingevuld. Er waren 65 scholen in dit geval. Ook deze groep van 65 scholen is representatief voor de hierboven vermelde kenmerken.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Functioneren scholen met een aanpassingsklas beter? (kwantitatief deel)	Op basis van het kwantitatief onderzoek besluiten de onderzoekers dat scholen met een aanpassingsklas beter scoren op de schalen die het diagnosticerend en remediërend vermogen van scholen nagaan en op schoolniveau gesitueerd zijn. Er zijn met andere woorden aanwijzingen dat de aanwezigheid van een aanpassingsklas (en van een taakleerkracht) samenhangt met een betere zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen (en een beter diagnosticerend en remediërend vermogen) op schoolniveau. Uit het kwalitatief onderzoek blijkt evenwel dat het niet voldoende is om een aanpassingsklas te hebben om remediërend onderwijs te bieden. We mogen wellicht stellen dat de inrichting van een aanpassingsklas wel een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde is voor de zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen. De aanpassingsklas moet zowel structureel als cultureel ingebed zijn in het schoolfunctioneren. In dit verband blijkt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het schoolteam dat zijn weerslag vindt in de samenwerking op school van essentieel belang. Dus niet enkel de aanpassingsklas op zich, maar ook de samenwerking tussen leerkrachten, de wijze waarop leerkrachten elkaar aanvullen, hoe leerkrachten de functie van de aanpassingsklas percipiëren, hoe ze de gevolgen voor hun eigen didactisch handelen percipiëren enzovoort is van essentieel belang voor het al dan niet realiseren van een succesvolle werking van de aanpassingsklas. Scholen verschillen sterk van elkaar qua invulling van de functie van de taakleerkracht. Bij de invulling van de functie van taakleerkracht pleiten de onderzoekers voor flexibiliteit. Ze bespreken drie domeinen waarin de taak van remedial teacher kan situeren: - directe hulp aan leerlingen - ondersteuning van leerkrachten - ondersteuning op schoolniveau (het onderhouden van contacten met ouders, het scheppen van randvoorwaarden op schoolniveau zoals leerlingvolgsysteem en orthotheek, enzovoort.) Een efficiënte en integrale leerlingenzorg impliceert realisaties op de drie domeinen. Dit vereist samenwerking op basis van concrete gevallen en specifieke inhouden.
Geeft een aanpassingsklas een meer-	De belangrijkste vaststelling bij het kwantitatief onderzoek is dat de scholen met een aanpassingsklas beter scoren dan de scholen zonder aanpassingsklas. In scholen met een taakklas is er gemiddeld gezien meer gezamenlijke zorg voor leerlingen met

waarde aan het diagnosticerend en remediërend vermogen van een school?	onderwijsleerproblemen, is er beter structureel overleg en registratie, is er minder gebrek aan zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen, is er een betere samenwerking met ouders en met het PMS-centrum, zijn er meer klasoverschrijdende initiatieven en is er een betere coördinatie. De leerkrachten in deze scholen voelen zich meer ondersteund en nemen meer deel in overleg. Deze scholen zijn er blijkbaar beter in geslaagd de zorgverbreding op schoolniveau te implementeren. Scholen die voor het lager onderwijs extra omkadering zorgverbreding krijgen, scoren op schoolvariabelen die betrekking hebben op het diagnosticerend en remediërend vermogen beter dan scholen die deze omkadering niet krijgen. Het aantal significante verschillen is echter kleiner en komt enkel voor bij de schalen 'structureel overleg registratie in functie daarvan' en 'klasoverschrijdende initiatieven en coördinatie'. Scholen met een aanpassingsklas scoren dus beter, maar er is echter geen bijkomend effect van de extra omkadering zorgverbreding. Omdat er in de onderzoeksgroep geen scholen zijn met enkel extra uren zorgverbreding, kan er niet nagegaan worden of extra uren zorgverbreding alleen beter scores oplevert.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

De concrete invulling van de functie van taakleerkracht (remedial teacher) en van de aanpassingsklas blijft vragen oproepen. Omwille van de groeiende aandacht voor leerlingen met specifieke noden, onder impuls van de zorgverbredingsgedachte, blijven deze vragen relevant. In dit artikel bekijken de auteurs het functioneren van de aanpassingsklas in kader van het diagnosticerend en remediërend vermogen van een school. De onderzoekers gebruiken hiervoor een 'mixed-method' werkwijze.

In het kwantitatief deel stellen ze vast dat scholen met een aanpassingsklas significant beter presteren op een vragenlijst die de zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen nagaat dan scholen zonder aanpassingsklas.

In het kwalitatief deel worden vier scholen met een taakklas onderzocht op basis van interview-gegevens. De auteurs interpreteren de resultaten van deze 'mixed-method' studie vanuit een structureel-functioneel en een individueel-cultureel perspectief. Hieruit blijkt dat een aanpassingsklas een belangrijke meerwaarde geeft aan het diagnosticerend en remediërend vermogen van een school en dat de specifieke werking en inschakeling in het schoolgebeuren hierbij van essentieel belang is. De aanpassingsklas moet zowel structureel als cultureel ingebed zijn in het schoolfunctioneren. Het hangt in grote mate af van de manier van samenwerken of een taakleerkracht een stimulans betekent voor de professionele ontwikkeling van de collega's-klasleerkrachten inzake de zorg voor leerlingen met onderwijsleerproblemen. Hierbij aansluitend brengen de onderzoekers twee perspectieven naar voor waarin de werking van de aanpassingsklas onderzocht en geïnterpreteerd kan worden, namelijk het structureel-functioneel perspectief en het cultureel-individueel perspectief.

Vanuit het structureel-functioneel perspectief zou men mogen veronderstellen dat het invoeren van een aanpassingsklas in elke lagere school – gezien de positieve samenhang met enkele zorgverbredingsschalen – een verbetering zou teweegbrengen in het diagnosticerend en remediërend vermogen van die scholen. Niet enkel de aanpassingsklas op zich, maar ook de samenwerking tussen leerkrachten de wijze waarop leerkrachten elkaar aanvullen, hoe leerkrachten de functie van de aanpassingsklas percipiëren, wat de ouders verwachten enzovoort is van essentieel belang voor het al dan niet realiseren van een succesvolle werking van de aanpassingsklas.

Het beleid moet de scholen en leerkrachten de mogelijkheid bieden om de problemen waarvoor ze geplaatst worden vanuit hun eigen situatie op te lossen. Dit betekent dat we specifieke invulling van de taakklaswerking niet strikt gereguleerd dient te worden. Beleidsinstanties moeten er wel over waken dat scholen de gegeven doelstelling (bijvoorbeeld remediërend onderwijs) wel degelijk in hun onderwijsaanbod inbouwen.

Wat betreft de directe hulp aan leerlingen komt het er op aan een gebalanceerd evenwicht te vinden tussen twee werkwijzen nl. full-time in de klas helpen om te differentiëren en individuele remediëring. Dit evenwicht moet gebaseerd zijn op en afhankelijk van de individuele noden van de leerlingen met onderwijsleerproblemen.

De taakleerkracht kan ook de leerkracht ondersteunen, hierbij vervult hij de taak van indirecte hulpverlener.

Men kan tenslotte ook ondersteuning bieden op schoolniveau. Zo is het ook de taak van taakleerkrachten om in te zien dat sommige problemen het best begeleid kunnen worden door externe hulpverleners.

Een efficiënte en integrale leerlingenzorg impliceert realisaties op de drie domeinen. Dit vereist samenwerking op basis van concrete gevallen en specifieke inhoud. De taakleerkracht kan hierin een centrale rol spelen. De auteurs sluiten het artikel af met het formuleren van een aantal beleidsaanbevelingen.